

Påskekrisen 1920

Af Camilla Kremmer Jensen

I og omkring påsken 1920 skete der nogle ting mellem kongen og regeringen, der for alvor testede det forhold mellem kongen og de folkevalgte, som stod beskrevet i Grundloven.

Spørgsmålet om Flensborg var noget af det, der kom til at præge påsken i 1920

Ukendt fotograf, 1920. Det Kongelige Bibliotek.

Hvor meget af Sønderjylland skulle Danmark prøve at få tilbage?

Efter Tysklands nederlag i 1. Verdenskrig blev det muligt at ændre den dansk-tyske grænse, der siden 1864 havde gået ved Kongeåen, der løber lige syd for Kolding. Den danske regering med statsminister Zahle i spidsen ønskede, at grænsen skulle ligge nord for Flensborg. Oppositionen, kongen og store dele af erhvervslivet ønskede, at grænsen skulle ligge længere mod syd, så Flensborg også kom til at høre med til Danmark.

To folkeafstemninger

Den nye grænse skulle bestemmes på baggrund af to folkeafstemninger i området. Da stemmerne var talt op, viste resultatet, at kun indbyggerne i Nordslesvig ønskede, at deres område skulle være dansk. Flertallet af befolkningen resten af Slesvig ønskede stadig at være en del af Tyskland.

Afstemningsresultatet forårsagede store protester i København. Tusindvis af mennesker demonstrerede og krævede, at Flensborg igen blev dansk.

Spørgsmålet om Flensborg

Trods demonstrationerne fastholdt statsminister Zahle, at afstemningens resultat skulle følges. Dette havde regeringen også flertal for i Folketinget. Kong Christian 10. håbede dog stadig, at Flensborg kunne blive dansk igen. Kongen mente, at et folketingsvalg kunne rykke ved flertallet i Folketinget, så Flensborg atter blev dansk.

Kongen fyrede statsministeren

Den 29. marts fyrede kongen statsminister Zahle og hans regering, da de nægtede at udskrive valg. Ved at afskedige Zahle brød kongen med det parlamentariske princip, da der intet folketingsflertal var imod regeringen. Ved at afsætte Zahle havde kongen taget magten fra de folkevalgte politikere. Efter Zahles afgang fulgte nogle usikre dage, hvor demonstrationer brød ud over hele København.

Ny midlertidig regering indsættes

Efter Zahles afskedigelse udnævnte kongen en midlertidig regering. Med en ny regering frygtede arbejderne, at deres arbejdsvilkår ville blive forringet, og de truede derfor med generalstrejke. En generalstrejke er, når langt størstedelen af arbejderne på tværs af fag nedlægger arbejdet. Strejken blev varslet til at begynde lige efter påsken, men allerede inden påske nedlagde arbejderne arbejdet.

Forhandlinger påbegyndes

Som dagene gik, blev situationen i København mere og mere anspændt. For at løse konflikten valgte Københavns Kommune at henvende sig direkte til kongen. Med Thorvald Stauning, der var formand for Københavns Borgerrepræsentation, i spidsen begyndte kommunen at forhandle med kongen, der efterhånden begyndte at blive mør. Til sidst besluttede kongen at afsætte den første midlertidige regering, så strejken kunne undgås. I stedet blev der indsat en ny, midlertidig regering, som skulle stå for at udskrive valg.

Krisen afblæses

Påskesøndag den 4. april 1920 var krisen dermed afværget, og valget kom den 26. april 1920. Da det hele foregik i og omkring påsken det år, er begivenhederne sidenhen blevet omtalt som *Påskekrisen*.

I 1953 blev det indført i Grundloven, at det kun er politikerne, der kan træffe politiske beslutninger. Det blev gjort for at forhindre, at kongen i fremtiden kunne afsætte en demokratisk valgt regering.

Kilde: [Påskekrisen i 1920 | Grænseforeningen.dk](https://www.graenseforeningen.dk)

